אף על פי פרק חמישי כתובות נה.

מסורת הש"ס

ג) [לקמן נ:]. ד) [נ"ב קלא.]. ה) [שם ולעיל נב:]. ו) [חולין עה: ע"פ מנחות לו:]. ז) [בחולין איתא ר' יוחנן ומנחות איתא ר' יוחנן]. ח) [וים לדחות ההוא דבחמת קאמר התם דאין האשה נוכה ולהכי פריך דבאמר שמואל בעל חוב נוכה את השבח ומוקמ' מתוקי ומשני מקולי כתובה שנו כתן דאפי' מלוקח לא נכנס. ת"ר). ט) ר"מ דהסיק דחזקת הכתים קאי אהודאה דלעיל מיניה דקאמר הודאה נפרי שנים פרק לומר כתובי קנין בפרי שנים מ"ל לומר כתובי דבין דבכר הודה לומר הלך והקנה אם לא כדי שיכתבו מ"ג הכתם אירי בתמנה דליכא שבעבד דהכתם הי' סתם קנין לכתיבה אבל הכא בתוספת כתובה לא ונרם והנו לה הלכך אע"ג דקנו מיניה צריך לאתנויי ביה דלמא לא ניחא ליה דתעריף ממשעבדי ת"י. ע"ם. ואין נראה דסתם קנין לכתיבה משמע בכל דבר אע"ג דעריף ממשעבדי.

מוסף רש"י

ירתון תנן. ואין ירושה כמשעבדין (לעיל נב:) דלשון ירושה מיט אלא לאחר מיתה משום הכי לא מעריפא ממשעבדי דלא אלא עד לאחר מיתה (רשב"ם ב"ב קלא.). יסבון תנן. משמע לשון מתנה מעכשיו ואם מכר לאחר הי' טרפא ממשעבדי, שהרי כל נכסיו משועבדים לכתובת אמן ואי מהכהיא שעתא אלא מתנתו הוא טרפא ממשעבדי (שם). במסורן. מולה (גיטין סה:).

תוספות רי"ד

למאי נפקא מינה למוכרת ולמוחלת ולמורדת ולפונמת ולתובעת ולעוברת על דת ולשבח ולשבועה ולשביעית ולכותב כל נכסיו (לבנין) ולגבות מן הקרקעות ומן הזיבורית. וכ"ז שהיא בבית אביה ולכתובת ב"ד. פי' למוכרת שהמוכרת כתובה לבעלה או מוחלת כתובתה לבעלה מחלה ומכרה את הכל לפי שהכל קרוי כתובה ולא אמרינן דלא איקרי כתובה אלא מנה ומאתים. ולמורדת דתנן לקמן בפירקין המורדת על בעלה פותחין מכתובתה עד כמה הוא פותח עד כנגד כתובתה ול"ת עד כנגד מ"ש לחודייהו אלא גם התוס' פותחין והולכין. ולפונמת בפ' הכותב תנן הפונמת כתובתה לא הפרע אלא בשבועה שאם פגמה תוספת נמי כגון שאמר' התקבלתי מן תוס' דינר אף זו פונמת כתובתה היא ואם טרנן בעלה כל כתובתך התקבלת לא תגבה אלא בשבועה. ולתובעת בפירקין דלעיל אמרינן התובעת כתובתה בב"ד א"ל מזונות וה"ה אם תבעה תוס' ולא כתובה. ולעוברת על דת דאמרינן בהמדיר אלו יוצאין שלא בכתובה ועוברת א' מהן ולא חימא דוקא כתובה מו"מ אבל תוס' מתנה בעלמא הוא ולא הפסידה. ולשבח דאמרי' בבכורות אין הבכור נוטל פי שנים בשבח ששבחו נכסים לאחר מיתת אביהן ואין האשה נוכה כתובתה מן השבח שהשביחו הנכסים לאחר מיתת הבעל כלומר אם אין הנכסים שהניח הבעל כדי כתובה ולאחר מכאן השביחו לא תטול אלא במה שהניח לה הבעל והשבח ליתומים ומקולי כתובה שנו כאן אבל בע"ח נוכה את

נשבח. שאמרו בבכורות (דף נא.) אין הבכור נוטל פי שנים בשבח שנכנסו הנכסים לאחר מיתת אביהן ולא האשה בכתובתה ותוספת נמי לא נגיע משבח שנכנסו נכסים לאחר מיתת בעלה: **ולשבועה.** לכל מילי דשייכא ליגבא על הכתובה כגון הנפרעת שלא בפניו ועד אחד מעידה שהיא פרועה והנפרעת מנכסים משועבדים ומנכסי יתומים דתנן בפרק הכותב (לקמן פז.) דבעו שבועה אף מוס' נמי בעי שבועה. ואע"ג דפוגמת בהאי כללא איתיה אילטריך למינקטיה בהדיא לאשמועינן דפגימת תוספת מהניא להשביעה כפגימת כתובה: **ולשביעית.** שאין שביעית משמטת כתובה כשאר שטרות אלא אם כן פגמה וזקפה דלאמרינן במסכת גיטין (דף י.). ותוספת נמי לא משמט: **לכותב נכסיו לבניו.** וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אחדה כתובתה דלאיתה כתוב לא נוחלין (ב"ב קלב.). ותוספת ככתובה: אין כתובה נגבית אלא מן הקרקע ומן הזיבורית כדתנן בהניזקין (גיטין מח:) וכן תוספת: **כל זמן שהיא בביתו אביה.** תנן בהנושא (לקמן קד.) כל זמן שהיא בבית בעלה במשך אלמנותה גובה כתובתה לעולם אפילו בזמן שעדיין אותה גובה כתובתה עד כ"ה שנים ואם שתקה יותר מכן לא יפרע אלא בשבועה בעלה שרר. ואע"ג דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים אפ"ה חיישינן דלמא שרר אתפסה. והנפרעת נמי שלא בפניו לא חפרע כתובתה אלא בשבועה (ה) אבל שט"ח שלא הגיע זמנו ליפרע גובה מן היתומים בלא שבועה חזקה אין אדם פורע אלא בזמנו ותוס' לא דמיא לתוב אלא לכתובה. ולשביעית שאין שביעית משמטת את הכתובה כשאר חובות שהיא משמטת אא"כ פגמה וזקפה השאר במלוה דהויא להו כהלואה דעלמא כדאמרינן במס' גיטין ותוס' נמי לא משמטה. ולכותב כל נכסיו דאמרי' בי"נ הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כ"ש אינה כתובתה ומוקי לה החם במחלק לפניה והיא שותקת דכיון דשתקה סמכא אההוא פורתא דאחולי' אוחלתיה ואבדה נמי גם התוס'. ולגבות מן הקרקע. פי' לא מיתמי קאמר שה"ה לכל שט"ח דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי אלא מיני' כדאמרינן לקמן בפ' הכותב דכתובה לא גביא אפילו מיניה אם גירשה אלא מן הקרקע אבל בע"ח אפי' מגלימא דעל כתפי' ותוס' ככתובה דמיא. ומן הזיבורית אפי' מיניה ואילו ב"ח דינו בבינונית. וכ"ז שהיא בבית אביה. בפ' הנושא תנן כ"ז שהיא בבית בעלה במשך אלמנותה גובה כתובתה לעולם וכ"ז

ולשבח. תוספת היא ככתובה שלא תגבה השבח אבל אי לא הוי תנאי כתובה ככתובה היתה גובה תוספת מן השבח כמו בעל חוב דגבי אפי' משבח שהשביחו יתומים ואע"ג דאין להם על מי לחזור והוי כמקבל מתנה דלאמרינן בפרק קמא דבבא מציעא (דף טו.) דלא גבי בעל חוב שבח מיניה משום דאין לו על מי לחזור מכל מקום מן היורשין גבי דלא דמו למקבל מתנה שעליהם מוטל יותר לפרוע חוב אביהם וכן משמע[1] בפרק יש בכור (בכורות דף נא.: ופס) דתנן אין הבכור נוטל פי שנים מן השבח ולא האשה בכתובתה ולא הבנות במזונותיהן ופריך בגמרא והאמר שמואל בעל חוב גובה את השבח ומשני מקולי כתובה שנו כאן והתם בשבח שהשביחו יתומים אירי ולא בשבח של לקוחות מדקתני ולא הבנות במזונותיהן ואי מלקוחות מאי איריא שבח הא קרקע נמי לא גבו דאין מוציאין למזון הבנות מנכסים משועבדים והא דאמר בהמקבל (ב"מ דף קי. ופס) יתומים אומרים אנו השבחנו ובעל חוב אומר אביכם השביח על מי להביא ראיה משמע דאי יתומים השביחו לא היה נוטל בעל חוב שבח התם מיירי כגון שעשאה אביהן לו אותה קרקע אפותיקי ואמר אם לא אפרענך עד זמן פלוני יהיה קרקע זה קנוי לך מעכשיו דהתם ודאי השבח של יתומים דהוי כיורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות דשמין לו וידו על התחתונה ומדע דהא קאמר התם דעל היתומים להביא ראיה מאי טעמא דאמרינן כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגביא דמיא ואי דלא עשאה אפותיקי אמאי מציב לה בחזקת ב"ח אדרבה הוא נחזקת יתומי דהא מלי לפלוגי ליה בזוזי וב"ח ניתי לאיה: **ולשבועה.** פ"ה לענין עד אחד מעידה שהיא פרועה ונפרעת שלא בפניו כו' ולא אתי שפיר למאן דמשוה שאר שטרות לכתובה ונראה לר"י דה"פ ולשבועה שאם נשבעה על הכתובה נשבעה נמי על התוספת דכשבאה לגבות תוספת אינה צריכה לחזור ולישבע: **ולשביעית.** תימה דבסוף מסכת שביעית פליגי בהקפת חנות ובשכר דאיכא למ"ד דאין משמטין ור' יומי פליג ואמר כל מלאכה שפוקקת בשביעית משמטת ולדידיה ניחא דה"ה דמשמטו הקפת החנות וכל מילי אפילו דלאו הלואה ואי לאו דתוספת ככתובה הוי משמטו אבל לרבנן דאית להו דין משמטו אלא מלוה אם כן אפי' אם אין התוספת ככתובה אינו משמטו דלאו הלואה היא ואור"י דלמ"ד בפ"ב דגיטין (יח. ופס) פגמה אע"פ שלא זקפה נמי כתובה דמשמטו נפקא מיניה אם פגמה הכתובה הוי כאילו פגמה התוספת וכן למ"ד עד שתפגום ותזקוף אם פגמה וזקפה הכתובה כאילו פגמה וזקפה התוספת: **יסבון תנן.** ואם תאמר תקשי ליה מתניתין דמי שהיה נשוי (לקמן דף נ.) דתנן שניה ויורשיה קודמין ליורשי ראשונה וי"ל דהתם דמי לה לעולם אחת בחייו ואחת במותו אין לה כתובה בנין דכרין ומאי קודמין קודמין לנמלה: **נראה.** כפי' ר"מ דגרים בריש"א ייחד לה אדרבא באדרבא מלרנהא ואמ"כ גרים מטלטלי ואיתנהו בעייניהו והשתא אמי שפיר דלא הזכיר יחוד גבי מטלטלי משום דכבר הזכיר יחוד גבי אדרבא ועלה קאי אבל לפרים דגרסי מטלטלי ואיתנהו בעייניהו בריש"א תימה דלא קאמר ייחד לה מטלטלי כיון דלא דיבר כלום ביחוד: **כתובו** וחתומו וחבו ליה קנו מיניה **לא צריך לאמליכו ביה.** וה"ה אפי' לא אמר כתובו וחתומו כיון דקנו מיניה לא צריך לאמליכו ביה דסתם קנין בחזקת הכתים[2] (כ"כ דף מ. ופס) ולא נקט כתובו וחתומו אלא משום קיפא דאפילו הכי צריך לאמליכו ביה וטעמא כיון דבעיי יפה נותן שמקנה לו מיד ואינו רוצה להמתין עד שילך ויזכה בשדה יש לנו לומר דייקה כחו נמי לענין כתיבה דסתם קנין בש"ס היינו קנין חליפין ומיהו למ"ד אחריות לאו טעות סופר הוא צריך לאמליכו ביה לכתוב בו אחריות כדאמר שמואל בפרק קמא דב"מ (דף יד.) שעבוד צריך לימלך אבל למ"ד טעות סופר הוא אין צריך לימלך ומיהו אם רוצה יכול לחזור בו דלאמרינן בהמוכר הספינה (ב"ב דף עז. ופס) זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר מחר בשטר ואינו מחר בשדה ופר"י ב"ר מרדכי בש"ס ריב"א דדוקא בשטר מכר מחר שאינו רוצה שיהיה עליו שעבוד בשטר דשטר מכר טריף ממשעבדי אבל במתנה שאין השטר אלא לראיה אף בשטר אינו יכול לחזור דעבדינן תקנתא לרמאה דמוכחא מילתא שרוצה לחזור ממתנה ור"מ מפרש דאף במתנה מחר בשטר משום דלא ניחא ליה דליפסו שטרי עילויה שיסברו העולם שהוא שטר מכר שיש שעבוד ומגעשים מלהלוות לו וחיילי נמי נכסיה כשיצא קול שמכר קרקעות לו נתן ואע"ג דתנן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קמח.) מי שנמחק שטר חובו שבא לב"ד ועושין לו שטר אחר ולא חיישין שמא יסברו שזהו שיעבוד חדש מה שכותבין לו עתה דמשום הך חשש אין לנו להפסיד לזה זכותו שכבר היה לו שטר. [וע"ע תוס' פנהדרין מט: ד"ה הודה]:

ובתרומת

ובתרומת

שהיא בבית אביה שלא היו עובדים אותה היתומים ולא זנין אותה גובה כתובתה עד ר"ה שנים ואם שתקה יותר מכן מחלה וכן התוס'. ולכתובה בנ"ד כשם שנוטלת מו"מ כן נוטלת גם התוס': איתמר כתובת בנ"ד פומבדיתאי אומרים לא טרפא ממשעבדי פי' מן הלקוחות שקנו אחר שנכתב כתובת אמן: יתתן תנן בפירקין דלעיל. בני מתא

עין משפט נר מצוה

ם א מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' נה סעיף ז וסי' ק סעיף כ: י ב מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם סי' לו סעיף ג:

יא ג מיי' פ"ט מהל' שמיטה הלכה יג טוש"ע שם סימן קא סעיף ג:

יב ד מיי' פ"ו מהל' זכיה הלכה ט סמג עשין פכ טוש"ע שם סי' קו סעיף ג:

יג ה מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה ג סמג עשין מח טוש"ע שם סי' ק סעיף כ:

יד ו מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סימן קא סעיף ג:

טו ז מיי' פי"ט שם הלכה ט סמג שם טוש"ע שם סימן קיא סעיף ג:

טז ח מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ג:

יז ט י כ מיי' פט"ז שם הלכה יג טוש"ע שם סי' לו סעיף ג:

יח ל מ מיי' פי"ל מהל' מלוה ולוה הלכי ל סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' לט סעיף כ ג:

יט נ מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמט סעיף טז (וכתב לגפש גיטין פ"ג דף קצה ע"ב):

תוספות רי"ד (המשך)

השבח וחוספת נמי דינו ככתובה לא כבע"ח. ולשבועה שהבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה דלא אתפשה בעלה צרר. ואע"ג דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים אפ"ה חיישינן דלמא צרר אתפסה. והנפרעת נמי שלא בפניו לא חפרע כתובתה אלא בשבועה (ו) אבל שט"ח שלא הגיע זמנו ליפרע גובה מן היתומים בלא שבועה חזקה אין אדם פורע אלא בזמנו ותוס' לא דמיא לתוב אלא לכתובה. ולשביעית שאין שביעית משמטת את הכתובה כשאר חובות שהיא משמטת אא"כ פגמה וזקפה השאר במלוה דהויא להו כהלואה דעלמא כדאמרינן במס' גיטין ותוס' נמי לא משמטה. ולכותב כל נכסיו דאמרי' בי"נ הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כ"ש אינה כתובתה ומוקי לה החם במחלק לפניה והיא שותקת דכיון דשתקה סמכא אההוא פורתא דאחולי' אוחלתיה ואבדה נמי גם התוס'. ולגבות מן הקרקע. פי' לא מיתמי קאמר שה"ה לכל שט"ח דמטלטלי דיתמי לבע"ח לא משתעבדי אלא מיני' כדאמרינן לקמן בפ' הכותב דכתובה לא גביא אפילו מיניה אם גירשה אלא מן הקרקע אבל בע"ח אפי' מגלימא דעל כתפי' ותוס' ככתובה דמיא. ומן הזיבורית אפי' מיניה ואילו ב"ח דינו בבינונית. וכ"ז שהיא בבית אביה. בפ' הנושא תנן כ"ז שהיא בבית בעלה במשך אלמנותה גובה כתובתה לעולם וכ"ז

ה) פיי מוקן דבגי נפרע שלא בפניו אין כ"מ כן כתובה לבע"ח ואילו דאם היא כתוב יש חילוק.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com